„ТЕАТРАЛЬНА БІБЛІОТЕКА“

Вип. 20. Р. 1923.

Францішек Аляхнович.

Пташка щастя.

Песа в 3-х діях

зі співами й танцями.

—

з білоруської мови переклала:

Галина Орлівна.

Додаток до 2. ч. „Театрального Мистецтва“ за 1923 р.

ЛЬВІВ - КИЇВ 1923

ВИДАВНИЦТВО „РУСАЛКА“.

Францішек Аляхнович.

Пташка щастя.

Песа в 3-х діях

зі співами й танцями.

з білоруської мови переклала:

Галина Орлівна.

ЛЬВІВ 1923.

ВИДАВНИЦТВО „РУСАЛКА“.

З Друкарні Ставропиґійського Інститута
під управою Ю. Сидорака.

ОСОБИ:

Янко.
Маланка.
Жид.
Лісовик.
Лісові духи, русалки.

891.79
A141
Op

ДІЯ I.

Перед хатою. На призьбі сидить Маланка і чистить картоплю. Янко рубає дрова. Сонце заходить.

ЯВА I.

Янко й Маланка.

Янко (*обтирає піт з лоба*). Ой, нещасливе життя моє! Роби, та й роби цілісенький день, аж руки й ноги заніміли. Від самісеньких півнів аж до обіду молотив, а тепер от треба дрова рубати, хоч ти трісни! Руки від ціпа ще не відійшли, а тут від сокири мало не відсохнуть і нема тобі ні відкіля помочи!

Маланка. А я хіба тобі не допомагаю?

Янко. Е, що з твоєї помочи! Відома жіноча справа! Вдариш разів зо два ціпом, аж тут тебе лихо й бере: то сідаєш, то лягаєш, то кольки тебе беруть, то так якийсь чорт тебе давить. Е, яка ваша бабська робота! Плюнуть не варто! Ось і тепер: сидиш, та картоплю чистиш, велика робота! А спробувала б ти так, як я, що ти тоді сказала б?

Маланка. Як не начищу картоплі і не зварю, так і підеш спати, не вечерявши. От покину все, тай готуй тобі сам, коли так говориш. (*хоче йти до хати*).

Я н к о (*затримує її*). Ну, ну, Маланко, я вже нічого не казатиму, тільки вари вечерю, бо як ляжу голодний, так цигани снитимуться,

М а л а н к а. Отож мовчи, та рубай дрова.

Павза. Янко, зітхаючи, рубає дрова, потім сідає і знов витирає піт із чола.

Я н к о. Ох, нещаслива наша доля! Все бідуємо, тай бідуємо! Роби до мозолів, спочити ніколи, ледве не кровю пітнію, поки кусень хліба зароблю... Вся біда на нас... Не буде вже нам добра! От, як би так наш прабатько Адам не согрішив, так і ми б так не працювали! Ой, дурний же він, дурний! Нащо йому треба було рвати з того проклятого дерева якесь там яблоко? Пропади воно пропадом! Як би це мені було заборонено, так я навіть і не понюхав-би... Жили-б тепер у раю, як пани на землі, пили-б солодкий чай з цитриною, та їли б ковбасу з капустою, і клопоту не було б ніякого і про сірячину не дбали б, бо в раю голі ходили-б, а тепер от сірячина роздереться, хоч вивернись, а нема звідкіль взяти!.. А тут і зіма надходить, аж соромно. Ох, Адаме, Адаме! Як ти нас підвів! Ну й нащо ти послухав своєї поганої баби Еви і зірвав яблоко, що висіло на проклятім дереві. Ох, ці баби! Вся біда від них!

М а л а н к а. Неправда! Біда тільки від вас.

Я н к о. Ні, від вас!

М а л а н к а. А хто зірвав у раю яблоко? То-ж усім відомо, що баби по деревах не лазять.

Я н к о. Але-ж вона його намовила. От певно причепилась: зірви та зірви! Так що-б відлипла, пішов та й зірвав.

М а л а н к а. Як би він був чоловік як слід, а не кваша, то й не слухав би її. Он що!

Янко. То правда, що треба було бабу добре одлупцювати... Ох, чому це не я Адам?! Коли-б ти мені хоч зіркнула на оте прокляте райське дерево, — як схопив би (*робить рвучкий рух*).

Маланка. Ох-хо-хо! Так би я й далася! — Очі б повидерала, або змазала б по голові чим попало.

Янко. Ой-ой-ой! А я б узяв... очкуром!..

Маланка. А я б тебе кочергою в потилицю!

Янко. А я б тебе за косу, головою вниз, тай очкуром, очкуром!

Маланка. Що? Ти мене очкуром? Добре! Коли так, то чисти собі сам картоплю і вари собі вечерю, — а я не буду! (*кидає ніж, миску і біжить до хати*).

ЯВА 2.

Янко (*сам*). Ото так штука. І чого ж ми полаялись? Та-ж ми не в раю і нема тут ніякої яблуні!.. Гей, баби, баби! Без сварки з вами не можна жити! (*співає*).

№ 1.

Як для баби не старайся,
Хоч ти працюй, убивайся
Не догодиш їй ніколи,
Бо їй завжди — не доволі

Ради не даси нізащо,
В неї завжди ти — ледащо
Верх вона над нами має,
За чуприну нас тримає.

Так у тім немає дива,
Що в раю жилось щасливо

Доки баба верх не взяла
Й яблука не зажадала

Йшла по раю якось Ева,
Бачить з яблуками древо
Репетує до Адама,
Бо зірвать не може сама.

А Адам, теля дурнее,
Замісць вибити за тее,
Сам на яблуню злізає
Та їй яблуко зриває.

З того часу нема долі,
Все у бабській ми неволі,
Щастя більше не зазнаєм,
Бо на шиї бабу маєм.

А як хто коли захоче
Глянуть сміло бабі в очі,
Та візьме до рук кропило,
Бабу в хаті, як сказило.

Бо іще той не родився,
Хто би бабі спротивився —
Баба верх завсігди має
За чуприну нас тримає.

(*Говорить*): А хто знає, може баба й справді не буде варити вечері? А я голодний, як собака! Треба самому взятись за картоплю! (*сідає і чистить картоплю*).

ЯВА 3.

Я н к о і ж и д (*входить*).

Ж и д. Добривечір!

Я н к о (*до себе*). А пропади ти! Не маю куди від нього сховатися.

Ж и д. Коли ж ти мені, Янку, віддаси гроші за горілку?

Я н к о. Оддам, оддам, лихо тебе не візьме!

Ж и д. Ти все кажеш „оддам“, а я не можу дочекатися твойого „оддам“... Мені треба аренду заплатити...

Я н к о. Ну, пане арендарю, я вже тобі щиро кажу, що оддам, бо тиж добре знаєш, що я брехати не вмію.

Ж и д. Ой, що ти кажеш! Коли ти віддавав тоді, як обіцяв? Оддай неодмінно тепер, бо я вже тобі більше в борг горілки не дам.

Я н к о. А провались ти разом зі своєю горілкою! Не буду я більше в тебе брати!

Ж и д. Бери-не-бери, тебе ніхто не просить, тільки тепер мені віддай!

Я н к о. Іди ти геть од мене; мені от треба вечерю готувати, а не з тобою язиком молоти.

Ж и д. Оддай, так я піду.

Я н к о. Не лізь мені в очі, кажу тобі, бо я тобі тут такого дам, що ти ані ярмулки ані пантофлів своїх не збереш!

Ж и д. Ну, й чого ж ти, свиня, не віддаєш того що винен, та ще й лаєшся? Ой-вай-мір!

Я н к о. Іди ти від мене і не кричи, бо як моя баба почує в хаті, що я в тебе купляв горілку, так і тобі і мені буде зле. Прийди иншим разом.

Ж и д. Еге, буду я тебе скрізь шукати! Доволі вже я за тобою набігався, бігай тепер ти за

мною! Поки не віддаси грошей, я візьму в тебе цю сорочку (*здіймає з тину сорочку*).

Я н к о. Ах ти, чортів сину, оддавай сорочку! То моеї жінки сорочка! Злодію, розбішако!.. (*борються*).

Ж и д. Ну і за що ти, чорний рік на твою голову, лаєшся? Віддай мені те, що завинив!

Я н к о. Оддай сорочку!..

ЯВА 4.

Ті-ж і М а л а н к а (*з хати*).

М а л а н к а. Що там таке? О-о-й! Оддайте мені мою сорочку, а то подерете! (*вириває з рук жида сорочку і бє його по карку*). Ах ти, гицлю, проклятий. Ось тобі, ось!

Ж и д (*тікаючи*). Ай-вай! — ґевулт! Розбійники!..

Я н к о. Ага! Кричи тепер! — Ось що значить попастись до рук моеї Маланки! Здорово одлупцює!

М а л а н к а. Чого це він сюди приходив?

Я н к о (*хитро*). А от сама бачила: хотів сорочку вкрасти. Йшов собі повз нас і раптом: хвать за сорочку! Я за ним, тай одібрав.

Ж и д (*з'являється знов*). Ай-вай! Це він, свиня, п'яниця, горілку бере, грошей не віддає, та ще й бреше (*до Янка*). Оддай гроші за горілку!

Я н к о. А щоб же тобі добре не було! (*жeнеться за ним, жид тікає; Маланка хапає Янка затримує*)

ЯВА 5.

Янко і Маланка.

Маланка Чекай! Що це він каже? Значить, ти знову брав у нього горілку і пиячив?

Янко. Маланю, це вже було давно! Черзяк якийсь серце смоктав, так треба було його заморити...

Маланка. Бач який ти, пияниця поганий. Горілку потихеньку од мене смокчеш, тай ще береш в борг!

Янко (*скромно*). Грошей не було.

Маланка. Так не треба пити. Ой, бідна я, бідна!..

Янко. І ти бідна і я бідний... Обоє ми бідні, нещасливі! (*співають разом*).

№ 2

Бідні, бідні ми,
Бідні: я і ти.
Хто поможе бідним нам } bis
Вибратись з біди. }

Як би тепер в рай —
Батьків наших гай
Ми-б прегарно там жили } bis
В радости — гай-гай }

Янко (solo).

Щоб захтіла ти
Їсти яблуки
Ой, гляди, Маланечко } bis
Нажила-б біди. }

Маланка (solo).

Крий же Боженьку,
Що-б згрішила там,
Хоч понюхать яблочко, } bis
Заборона нам! }

(Разом).

Але вже капут
Треба жити тут,
Не побачить долі нам,
В цім життю облуд.

Янко (*говорить*). Ну, так іди, вари вечерю; бо мені вже від цих співів іще більше захотілось їсти.

Маланка. Встигнеш з козами на торг! З голоду не згинеш! (*виходить*).

ЯВА 6.

Янко (*один, кладеться під кущем*).

Ой, бідна-ж я людина! От і жида чорт приніс на мою голову! — А у всьому цьому завинив Адам! Як би він не нагрішив, так і жид би мені в очі за горілку не ліз, а я б у раю що дня по десять кварт горілки випивав і все б собі співав: „трам-да-трам-да-трам-да-трам"!.. А от тепер більше клопоту, як самої горілки.. А щоб тебе чорт узяв, Адаме! на лихо тобі було слухати бабу, чи не краще тобі було нагаєм її потягти, як би до неї нечиста сила не приступила, так вона б тобі не лізла в очі!

Еге-ге! Як би це я на твойому місці! От би Еву облупцював! От би дістала!.. А сам би — до коршмв!.. А тепер, хоч ти трісни, бідуючи, працюючи... Ех, Адаме, Адаме!.. (*позіхає і засипає*).

Заслона стиха спускається.

ДІЯ II.

Рай. Коло стола, повного смачних страв та напоїв сплять у мягких кріслах Янко і Маланка.

Янко (*прокидається, протирає рукавом очі*). Чорт його зна! Деж це я? Сонце гріє, пташки співають, десь музики грають. А от і Маланка хропе! А які мягкі крісла! цілком, як перини! Шо за лихо! Звідкіль це все? Чиє ж це? Здається вчора я не був пяний, так, як же ж я трапив у цей панський сад? Треба збудити Маланку, може вона щось знае... Маланко! вставай!..

Маланка. Га? Чого тобі? Я спати хочу.

Янко. Та ти розплющи очі та подивись.

Маланка (*глянувши на стіл, здивована*). О?! А це ж звідкіля взялось?

Янко. А хто його знає! Я думав, що може ти знаєш...

Маланка. О, глянь, які гарненькі шкляночки та ложочки!

Янко (*нюхає пляшку*). Добра, панська горілка! Це не самогонка. А тут що? Ій-же Богу ковбаса з капустою! А як ударить у віс — то наче тютюн, далебіг! Добре було б покоштувати трохи, тут, здається, ніхто не бачить.

Маланка. Не зачіпай, що-б біди не набратись! Хто знає ще звідкіля це все, чиє воно?

Янко. Маланко! А, може, давай краще втечемо звідціля?

Маланка. А вжеж утікаймо краще, щоб біди якої не було! (*Біжить*). Раптом Янко стримує Маланку.

Янко. Почекай хвилинку, я тільки одну чарку.., посмакую тільки...

Маланка. Не смій чіпати!

Янко. Цить, не кричи! Збожеволіла баба (*бере пляшку, наливає чарку і хоче випити*).

ЯВА 2.

Ті-ж і Лісовик.

Лісовик. Янко і Маланко! (*в Янка з переляку випадає чарка з рук, пляшку він ховає ззаду*).

Янко. Вибачайте, ласкавий пане, я тільки хотів спробувати, який смак...

Маланка. Ой-ой-ой, яке страхіття!

Лісовик.

Слухайте, що я вам скажу,
Я знав про вашу біду,
Я чув, як ви кляли так долю,
Що щастя не дає ніколи.
Мені зробилось вас шкода.
Як втратив рай старий Адам,
Так я мій рай тепер вам дам.
Скінчилась для вас біда,
Скінчився ваш смуток-сум,
Я дух лісних, добрий Лісун.
Й задумав щастя вам тут дать.
Щоб жить могли і раювать.

Янко (*до Маланки*). Чуєш?

Маланка. Тихо! Слухай уважно, а то розгнівається.

Лісовик.

Зіми для вас більше не буде.
Рубать не треба буде дров,
Ви щасливіщі за всіх людей
Бо в рай вернули ви ізнов.
Нічого вам робить не треба,
Усе само впаде вам з неба, —
Стоїть тут повен стіл всього:
Наказу-ж слухайте мого!

Янко (*до Маланки*). Якого наказу?

Маланка. Тихо! Слухай, що далі...

Янко. Цікаво, що нам буде заборонено? А може, щоб не... (*шепоче їй щось на ухо*).

Маланка (*одпихаючи його*). Йди ти геть!

Янко. Коли так, то я втечу з цього раю!.. (*До Лісовика*): Пане патлатий! А який же цей наказ?

Лісовик.

Так слухай-же уважно, Янко!
І кожне слово зваж, Маланко!
Ось стіл: ось миска тут стоїть.
Все можна їсти і все пить,
Не вільно миски зачіпати, —
Вона повинна так стояти;
Не слід її і пiднимать, —
Оце вам треба памятать!

Янко (*до Маланки стиха*). Я думав, він Бог зна, чого захоче, а він таку дурницю... каже: миски не зачіпать!..

Маланка. А нехай вона згорить, ота миска! Хто ж до неї доторкнеться, коли заборонено!

Лісовик.

Коли ж порушите цей лад,
До хати підете назад
Й кляти там долю злу свою
Тужить по страченім раю.
(*зникає*).

ЯВА 3.

Янко й Маланка.

Янко. Чула?
Маланка. Чула.
Янко. Добре буде.
Маланка. Ого, ще й як!
Янко (*захоплено*). Так оце ми в раю.

Маланка. Ну, звичайно в раю... Тільки, от біда! Я думаю, що в раю оттак ходити у спідниці, та в постолах не випадає. Треба буде замовити собі модну панську спідницю й купити лякеровані черевики... Тільки, я цікава, як тут покликати кравчиню.

Янко й Маланка (*співають*)

№ 3

Вже не вернемо до хати,
Про біду забудем ми
У раю життя багате,
Що позаздрялиб пани...
(*танець*).

Янко.

Тепер буду смачно їсти
І горілку буду пить

Сятий буду, років з двіста
Я напевне буду жить.
(Танець).

Маланка.

Я-ж вберуся все у шовки,
Сукню панську одягну,
Буде все нове, як з голки,
Не пізнаєш ти жену.
(Танець)

Янко.

Ой дурна ж ти, чи ж забулась
Що тут голим треба буть,
Ач, як враз розчепорилась
Наче ті, що там живуть...
(Танець).

Янко (*говорить*). Ну, тепер, потанцювавши, треба поснідати, бо вже кишки в животі не польку, а марш грають. От ніяк не можу згадати, чи я вчора вечеряв, чи ні? (*сідають*).

Маланка. Тільки вже прошу тебе, не напивайся, як свиня, бо в раю це певне заборонено.

Янко. Еге, коли так, то цей рай перестає мені подобатись.. Але, ні! Брешеш! Лісовик казав, що нам заборонено тільки дивитись в миску, а їсти й пити можна тільки, скільки влізе.

Маланка. А цікаво, що там є в тій мисці, коли нам заборонено туди дивитися?

Янко. Я тобі покажу цікавість. Заборонено, так заборонено, а нам яке діло? Наша мужицька справа — слухати і не мудрувати!

Маланка. Але все ж таки цікаво.

Янко. Щоби я тебе за твою цікавість добре не одлупцював!

Маланка. А ну, спробуй!

Янко. Ти і тут хочеш зі мною сваритись? От ліпше сиди, мовчи, їж та пий!

Маланка. Ти мене краще не вчи! Я свій розум маю.

Янко (*випиває і закусує*). Але як дешево дісталось нам це щастя! Без праці, без клопоту — тільки не вільно дивитись в миску, тай усе! Ти тільки памятай, Маланко, щоб тебе раптом спокуса не взяла!

Маланка. Ще чого! Що-ж це я розуму не маю, чи що! Заборонено дивитись, так заборонено, от і все!

Янко. Ну, добре, я знаю, що ти розумна жінка... Ну, так давай будем снідати. (*Знов починають їсти*).

ЯВА 4.

Ті-ж і жид (*з'являється*).

Янко (*сполохавшись*). О, диви, він мене і тут знайшов!! Але, як же це жид попав до раю?

Жид. Ти, Янко, вже не лякайся. Вже не треба платити боргу за горілку. І я тобі ще дам всього, чого захочеш, всяких горілок, консервів, сахарини, та инших харчів. Тепер ти, Янко, важніщий за самого пана і я вже не боюсь давати тобі в борг.

Янко. Ага! Коли так, то ти, братіку, зроби нам великий запас всяких пляшечок, щоби було з чого напитися й похмелитися.

Маланка. А мені принеси шовку на спідницю, але наймоднішого і найдорошого.

Жид. Можу й шовку, можу й горілки — всього, чого тільки захочете.

Янко. Слухай, братіку, де ж це ми тепер? Невже ж таки в раю?

Жид. А як же? — в раю!

Янко. Хм! — Ага!.. А як же... А як же ти попав сюди? Бо ми хрещені, так немає дива, але ти?!

Жид. Як би я не попав сюди, так цей рай не був би раєм, бо хто ж постачав би сюди всяке питво та ріжні страви? Всюди — я. Без мене навіть і в раю не можна обійтися.

Янко. А ти не боїшся, що я тебе одурю і не заплачу за все те, що візьму на борг?

Жид (*співає*).

№ 4.

Чого же мені бояться,
Ой-вей ой-вей мір.
У раю—Янко живе,
Як у маслі сир.
Янко пан і богатир,
Дістався у рай
Ще й я грошей йому дам —
Ой-вей, ой, вей-вей.
Після гроші з процентом
Віддаси — вей-мір
Я зрадію оцим ментом
Ой-вей, ой-вей-мір!
Царських грошей цілий жмут
Новеньких без дір,
Коли хочеш — тут будуть,
Ой-вей, ой-вей-мір.
Гроші — то поважна річ
Нашого життя,

Гріють кожного, як піч,
Й водать до пуття.
Важко грошики нажить,
Ой-вей, ой-вей-мір,
А без грошей важче жить,
Ой-вей, ой-вей-мір.
Як карбованець на день
Зловиш: цвай, драй, фір,
Повна жменя — дзень-дзень-дзень
Звониш: — ой вей-мір.

(*Приспівуючи, танцює*).

Ой-вей, ой-вей — ой-вей-мір —
Ой-вей — ой-вей-мір,
Ой-вей, ой-вей — ой-вей-мір —
Ой-вей — ой-вей-мір.

(*Зникає зі сцени*),

Янко. Так памятай же: зроби добрий запас горілки.

Маланка. А мені принеси модної матерії на спідницю!

ЯВА 5.

Янко і Маланка, потім Русалки.

Янко (*радісно*). Ну що-ж, Маланко, нам тут здається, буде цілком добре?

Маланка. Ого-го! Ще й як!

Янко. Ну, так будемо кінчати сідання! (*пє*).

Маланка. Але ти вже починаєш лизати горілку без міри!

Янко. От-такої! Я міряю, Маланочко! Ось моя мірка! (*показує велику чарку*).

Маланка. Та цією міркою можна коня напувати.

Янко (*глянувши за лаштунки.*) О, глянь, русалки лізуть! Колиб вони тільки лихого чого не вчинили людині! Ти ратуй мене, Маланко, щоб вони мене не збаламутили!

Маланка. А ти заплющи очі.

Янко. Ні! Я одвім оком дивитимусь, дуже вже вони гарні.

Маланка. А я тобі забороняю дивитись на дівчат.

Янко. Та ж вони не дівчата, а відьми. (*Русалки починають танцювати. Янко з радістю дивиться на них і час від часу п'є, закусює, вигідно розлігшися в кріслі. Після танцю гониться за русалками. Маланка догоняє його і, схопивши за руку, тягне назад*).

Маланка. Ти куди? Нализався тої горілки і тепер дурниці в голову йому лізуть.

Янко. Коли ж вони — відьми!

Маланка. Ну так перехрести святим крестом і сиди.

Янко. А ловко вони скакали тут по свому... по відмарському... Тепер не зашкодилоб закурити люльку, а махорка, як на біду, лишилась в хаті.

(*З лівого й правого боку з поза лаштунків вбігають два духи: оден з величезною люлькою, другий з походнею. Янко закурює люльку*).

Янко. От так! Тепер уже все добре. Трохи покурю, а потім засну. (*сідає*).

Маланка (*придивляючись до миски*). Тихо!.. Ворушиться наче...

Янко. Ворушиться?.. Що ворушиться?

Маланка. Он у мисці щось заворушилося...

Янко. Що? у мисці? А тобі яке діло? Нехай собі, а ти не смій чіпати!

Маланка. Так я ж і не чіпаю! (*сідає, неспокійна. Час від часу позирає на миску*). Янко!..

Янко. Чого тобі?

Маланка. Нікогісенько ж тут немає.

Янко. Або що? Цілуватись хочеш?

Маланка. От паскудний! У тебе завжди дурниці в голові!

Янко. Так чого ж ти хочеш?

Маланка. Щось пищить!

Янко. Де пищить?

Маланка. Та-ж у мисці!

Янко. Ти знов з цією мискою?! Ось, як візьму я очкура, та як одлупцюю, так будеш тоді пищати!

Маланка. Чого галасуєш? Я ж нічого... я тільки так... (*павза*). Янко! соколику мій! Я вже більш не можу! Лісовик же не побачить... Я хутко-хутко відчиню миску і зазирну в середину...

Янко (*кричить*). Не смій!

Маланка. Чому ж це: не смій? От, як захочу, то й зазирну, а ти мені нічого й не зробиш!

Янко. Витиму!

Маланка. Ану, спробуй! Тоді покину й тебе, і твій рай і піду до своєї хати (*плаче*).

Янко. Ну, вже почала ревіти! Що мені робити з цією скаженою бабою? От раптом захотілося їй того, що заборонено!.. Ну, Маланко! Ну, годі, ну, не плач уже!

Маланка (*хлипаючи*). Миски хочу!

Янко. А щоб ти луснула разом з тією мискою! От задовбала собі в голову: миску тай миску!

Маланка. А, ось який ти! Для своєї жінки дурної миски шкодуєш. Ну, чекай же!

Янко. Ой бідний я, бідний чоловік!.. От моя нещаслива доля! (*співає*).

№ 5.

Кинь вже раз плакать,
Ти, Маланко мила,
Тебе спокушає
Тут нечиста сила.
Чи ти хочеш стратить
Рай і всю утіху?
Кинь же намовляти,
Не доводь до гріху.

Маланка (*співає*).

Ось який, я бачу
В мене муж поганий.
Тяжка мені доля
Самим життям дана.
А колись казав ти,
Присягав, що любиш,
А тепер за миску
Життя моє губиш!

Янко. Ну, коли так, то чорт з тобою. Бачу вже, що з тобою немає ніякої ради (*глянув навколо*). Немає нікого! Ну, дивись в цю прокляту миску, щоб вона луснула!

Маланка (*піднимає миску*). Ой, яка гарненька пташка!..

Янко. Тримай! Тримай! А, щоб тебе хороба взяла! От, втікла пташка! Що тепер з цього буде?

Маланка. А ти ж чому не ловив, медвідь ти такий?

Янко. А ти на що випустила? От, от тепер буде біда!

Маланка. А хто-ж міг думати, що вона сидить в мисці?

Янко. Не треба було зачіпати!

Маланка. А коли-ж цікаво!?

Янко. Ну, от тепер через твою цікавість ми й пропали... Хто знає, що тепер з цього вийде.

ЯВА 6.

Ті-ж і Лісовик.

Лісовик. Янко і Маланка!

Янко. Ми тут, паночку! Вкланяємось ласці панскій.

Лісовик.

Чи сповнили ви мій наказ,
Який я дав для вас в той час?
Чи миски ви не зачіпали?
З цікавости не відчиняли?

Маланка. А хтож би її відчиняв, коли заборонено!

Янко. Відомо, наша хлопська справа слухати, та робити, що наказують..

Лісовик.

А де поділась тая пташка,
Яка у місці сиділа?

Янко. Пташка? А хто її знає. Певне кіт зїв...

Маланка. Так значить в мисці була пташка? А ми й не бачили й не знали!

Лісовик.

А пташка счастя вже високо!
Вам не зловить її ніколи.
Ніколи вже не впаде в око
Чарівна пташка щастя й долі.
Нікчемні ви, як й инші люде
І доля вам — у злиднях жити
Для вас раю вже більш не буде,
Про щастя-ж будете лиш снити...
В свою підете знову хату,
Згубили щастя ви своє,
Як долю втратили багату.
Так гей же на старе життє!
(зникає).

ЯВА 7.

Янко і Маланка, потім 2 духи.

Янко (*до Маланки*). Це все через тебе.

Маланка. Неправда! Це все через тебе!

Янко. Але ж ти відчинила миску і випустила пташку щастя?!

Маланка. А ти нащо мені дозволив?

Янко. А що було робити, як ти причепилась, як смола?

Маланка. Треба було випарити добре! Ти-ж — чоловік, це твоє право!.. Значить, ти мене не любиш, коли не беш, значить, я для тебе не жінка! (***плаче***).

Янко. От, знов почалося на мою голову! (*до себе*) А може й справді одлупцювати?

Маланка. Ой, бідна я, бідна!

Янко. Ой, я бідніший за тебе, бо через тебе й в раю спокою не маю. Ти навіть тут

спромоглася на те, щоб мені життя отруїти!.. Ну, але нічого не зробиш; сказано: йдіть геть до своєї хати, значить треба йти, щоб ще не попросили... От ще тільки вип'ю на дорогу одну- другу чарку... (*хоче налити собі горілки, але стіл від нього тікає; зловивши стіл однією рукою, він утримує його, а другою наливає собі чарку*). А стій, брате, я тебе ще так не пущу! Нема чого шкодувати людині чарки горілки тільки за те, що має погану бабу. (*п'є*). Тьфу! — вода! Ну, значить, справді пропавший рай: Ну, коли так, то нічо не зробиш: треба збіратись до хати... От тільки закурити б ще на дорогу люльку з райським тютюном і — ноги на плечі!... (*кличе*). Гей ви, відьми! дайте, коли ваша ласка, ще крихотку райської махорки!

(Вбігають 2 Духи, та як раніш — один з люлькою, другий з кресалом. Янко запалює люльку, котра робить вибух; з під землі піднімаются клуби диму. Гремить грім, блиснула блискавиця, стемніло)...

Я н к о (*кидаючи люльку*). Тьфу! Лиха година! Скорше втікаймо до хати, бо відьми нас хотять тут загубити! (*Вдарив грім; Янко з Маланкою провалюються крізь землю*).

Завіса.

ДІЯ III.

Та ж декорація, що і в першому акті. Янко спить на землі.

Маланка (*виходить з хати*). Ну, вже вечеря готова, йди картоплю їсти. Що-ж це? Він заснув? Ну, вставай! Повечеряєш, та кладись у хаті спати, бо завтра треба рано вставати... Ну, Янко! Гей, Янко!

Янко (*кріз сон*). Ти нащо миску одчиняла? Пташку нащо випустила?

Маланка. Яку пташку? Курей я вже давно всіх на сідало загнала спати.

Янко. Пташку нащо, відьмо, випустила? на що миску відкривала?

Маланка. А куди-ж мені було картоплю класти. Відкривала, бо зварилася! Чи ти здурів, чи ти спиш?

Янко (*прочуклвши*). Ага! — це ж я справді спав... і, знаєш, приснилося мені, що ми були в раю і ти там випустила пташу, що сиділа в мисці. — От точнісенько така навіть миска була.

Маланка. Треба буде спитати бабу Гапку, що це значить, вона вміє добре сни розгадувати... Може на яке лихо?

Янко. От через тебе, як не будеш мене слухатись, і буде лихо.

Маланка. Еге! Слухатись тебе! Ти з твоїм дурним розумом повинен слухатись мене, а не я тебе... Баба завжди розумніща за чоловіка!

Янко. Брешеш! Не доводь мене до злости!

Маланка. А ну, шо-ж ти мені зробиш? Не боюся я тебе!

Янко. Що я зроблю? Ось зараз побачиш. Ось я накриваю миску о цією тарілкою... бачиш?

Маланка. Бачу.

Янко. Ось я тобі кажу: не смій одчиняти миски! хоч би не знаю що, хоч би не знаю, який чорт тебе спокушав, а ти не смій! Хоч би тут пожежа, а ти не смій, хоч би навіть тебе не знаю, як кортіло зазирнути в миску, а ти не смій!

Маланка. А в чому-ж будемо картоплю, та затірку їсти?

Янко. Другу куплю, а цієї не смій відчиняти!

Маланка. Як захочу, то й відчиню. Що-ж ти мені зробиш?

Янко. А от що зроблю... а от що зроблю... (*відстебнувши очкур, починає лупцювати Маланку; вона з вереском тікає у хату Янко за нею.*

Маланка. Ай, люде, ратуйте!

ЯВА 2.

Жид (*входить*). Ой-вей! І на що я сказав бабі про цю горілку? Тільки лиха наробив — собі гешефт попсував, а людині наробив клопоту... Баба ніколи не повинна знати про справи чоловіка, бо баба — це... ну, коротко кажучи: баба! У баби волося довге, та розум короткий і в голові не тримається, а весь із голови вилізає у те волося.

ЯВА 3.

Жид, Янко, Маланка.

З хати вибігають Янко з Маланкою. Янко втікає, а вона за ним женеться з кочергою. Янко ховається за жида, Маланка, хоче вдарити Янка, та попадає замісць нього, в жида.

Маланка. Ах ти погань така! Ти менеі свою жінку посмів очкуром бити! А щоб тобі рука відсохла. От тобі за це! Ось!

Жид. Ой-вей, ґевулт! Уй! забили мене! Уй! Вже—мене нема! уй, я вже пропав!

Янко (*заслонюючись жидом, як заслонкою*). Ну, годі вже, Маланко! Ну, кинь вже, бо сусіди позбігаються! Ну, покинь, я більше вже не буду! (*тікає за лаштунки*).

Маланка. Чекай!! Я тобі цього не подарую!..

ЯВА 4.

Жид (*сам*). Уй! вони мене зовсім забили, уй! Я вже небіжчик, я вже зовсім помер! Вони між собою сварилися, а мені за віщо влетіло? От, завжди так за світі буває: межи собою оден з одним бються, а кажуть, що у всьому винен тільки жид. (*Співає*).

№ 6.

Уеі кажуть, що наш брат
Лиш у всьому виноват,

Де яка коли біда,
Через його все вона.
Революція десь там, —
Провинився жид.
Нема що впхнуть до живота
Провинився жид,
А як біда
Там десь яка,
То завжди тільки на жида!
Хоч будь ти чистий як сльоза,
Так все твоя буде вина,
Вина тільки жида.
Кажуть, що в нас грошей досить,
Бідним людям ми не даємо,
Що хтось оре, сіє, косить,
Ми-ж готове все беремо.
Де мигнула тінь із жида,
Всяк там голий до огиди,

Щоб я прийду в свою хату,
Сура жде мене давно,
Колиб її й дітей своїх,
Бідних моїх,
Ах хоча трохи чимсь погодував.
„Ой, тателе! Що є їсти?
Що ти приніс?“ — питаються,
Діти мої голоднії,
Бо без мене
Нічого їсти не було.

Віддаю тоді я в хаті
Все, що заробив —
Ось яке життя багате,
Хтоб його любив.
Трохи сього, трохи того,
Ще й оселедця,

Тай живемо відочого,
Ось доля жида.

ЯВА 5.

Жид, Янко і Маланка — (*входять обнявшися*).

Жид. От вони вже помирилися між собою, — а хто мені заплатить за мої синяки? (*йде в глибінь сцени*).

Янко. Ну, Маланко! Годі вже! Нехай вже буде згода! Не будемо вже більше тужити за раєм та проклинати Адама та Еву; як будемо жити в згоді, ми самі собі зробимо тут рай на землі!.. Ну, кажи: не битимеш більше мене кочергою?

Маланка. А ти мене очкуром не будеш?

Янко. Не буду! А ти будеш слухняною?

Маланка. Як що ти хотітимеш того, чого й я хочу, так буду слухняною

Янко. Нехай же наші бажання будуть завжди однакові. От тоді в нас буде рай.

Янко і Маланка (*співають*).

Не будем тужить за раєм
На землі ми щастя маєм.
Само щастя прийде з неба
Коли житимем як треба.

Янко (*співає*)

У незгоді все ми жили
Одне одно не жаліли

Тож не треба нам сваритись
Будем вірно ми любитись!

У сі (*троє*), Жид (*посередині*).

Тай тепер жить в згоді будем,
Старі сварки всі забудем.
Пташка щастя прилетить ураз,
Кращу долю дасть для нас.

Танцюючи уходять зі сцени.

Завіса.

КІНЕЦЬ.

„Театральне Мистецтво“

журнал театру і сцени.

Перший річник містить статті теоретичного і практичного змісту; оповідання з театрального життя; дописи про театральний рух в Галичині; Волині; Чехословаччині; Америці; ріжні практичні поради для аматорських театрів; спис дозволених до вистави п'єс; портрети звісних артистів; ілюстрації ріжних театральних гуртків і т. и.

Перший річник має 10 аркушів друку великої вісімки, сатинований папір.

Як додаток до „Т. Мистецтва“ (І. річник) вийшли окремими книжечками слід. п'єси:

1) А. П. Чехів; „Медвідь“, комедія, 1 дія.

2) М. Старицький: „Ніч під Івана Купала“: сцен. карт. 1 дія.

3) Ф. Гриневич: Сатирично-гумористичні монольоги.

4) В. Білібін: „Дракони“, жарт на 1 дію.

5) Гоголь-Степняк: „У різдвяну ніч“, або „Кохання в мішках“, 1 дія.

6) Ф. Дудко: „Гріх“, 1 дія.

7) В. Самійленко: „У Гайхан Бея“, сатира на 2 дії.

8) „Сатана в бочці“ або „Кум Мірошник“, 1 дія.

Перший річник „Театрального Мистецтва“ брошурований, враз з усіми 8-ми додатками коштує 6000 Мп. З почтою 6200 Мп.

Журнал без додатків, брошур. коштує 3000 Мп. (з почтою 3200 Мп.)

Вище вичислені п'єси (8 книжок) окремо, без журналу, коштують 4000 Мп.

Ціни можуть бути змінені, тому застерігаємо собі побрати надвижку за післяплатою.

Адреса: Гр. Ганулак, Львів, Куркова 10.

Партитуру до пєси

„ПТАШКА ЩАСТЯ“

можна дістати в редакції

„Театральне Мистецтво“,

Львів, Куркова 10.